

Remissvar gällande Utbildningsdepartementets promemoria Registerkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar, U2025/01933

Sammanfattning

Promemorian föreslår att vissa högskoleutbildningar ska omfattas av krav på kontroll i belastningsregistret inför antagning. Förslaget kompletterar tidigare förslag från betänkandet SOU 2021:83 och promemorian "Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter" (U2025/01126). Införandet av registerkontroll ska ske för både statliga universitet/högskolor och enskilda utbildningsanordnare med examensrätt. Endast vissa brott (de som med stor sannolikhet kan leda till nekad legitimation eller anställning för det yrke utbildningen syftar till) ska omfattas av kontrollen. Studenten eller sökanden kontrolleras om hen finns i belastningsregistret för dessa brottstyper — kontrollen ger besked om förekomst eller inte, inte detaljerade uppgifter. Under utbildningstiden ska det också finnas möjlighet för lärosäten att avskilja studenter som begått brott som ligger inom samma brottskatalog som de som kan leda till nekad antagning. Promemorian avvisar förslag om att domstolar ska ha skyldighet att underrätta universitet och högskolor om relevanta domar. Promemorian föreslår inte att lärosäten ska ges möjlighet att själva inhämta uppgifter från belastningsregistret utöver det som föreslås i kontrollsystemet. Ikraftträdandet är planerat till den 1 juli 2026. Systemet ska tillämpas första gången vid antagning till utbildning som startar efter 31 december 2027.

Kontroll ska gälla utbildningar som leder till examina som ligger till grund för legitimation enligt patientsäkerhetslagen. Psykologutbildningen föreslås också omfattas, då licens som psykolog kräver både utbildning och praktisk tjänstgöring enligt patientsäkerhetsförordningen. Inom skol- och utbildningsområdet föreslås att utbildningar som leder till behörighet för vissa yrken i skolväsendet ska omfattas. Utbildningar enligt VAL-förordningen (vidareutbildningar för lärare/pedagogisk personal) föreslås också omfattas av avskiljandebestämmelser.

Registerkontrollen ska göras avseende sådana brott som med stor sannolikhet kan leda till nekad legitimation eller anställning inom det yrke utbildningen syftar till. Det handlar inte om att lärosäten ska få detaljerade uppgifter om brott — bara besked om huruvida sökanden finns med i belastningsregistret för relevanta brott eller inte. Om en student under utbildning döms för ett brott som ingår i den

aktuella brottskatalogen, ska studenten kunna avskiljas från utbildningen. Avskiljande gäller inte bara de utbildningar som redan omfattas i tidigare förslag — fler utbildningar föreslås inkluderas. Det föreslås ingen skyldighet för domstolar att underrätta lärosäten om domar som kan leda till avskiljande.

Övergripande synpunkter

Registerkontroll känns rimlig utifrån följande punkter:

- att den studerande riskerar att ej bli anställningsbar inom det legitimerade yrket om en kriminell belastning finns som förhindrar detta efter avslutad utbildning. (12.4 – Tidigare överväganden och förslag)
- de brott som skall synas skall ha relevans för det kommande yrket. Således har den studerande uppvisat ett beteende/gjort sig skyldig till brott som strider mot den yrkesetik den framtida professionen omfattas av vilket gör den studerande olämplig för yrket. (11.6.4 – Vilka uppgifter ska belastningsregisterkontrollen omfatta.)

Konsekvenser

Ökad förutsägbarhet och större enhetlighet i reglerna för antagning, legitimation och anställning; att utbildningar, arbetsgivare och sökande har klarare regler vad som gäller.

Sannolikt en ökad trygghet för patienter och klienter inom vård och omsorg samt för elever/personal inom skolväsendet, genom att säkerställa att sökande inte har dömts för brott som är relevanta med tanke på skydd av utsatta.

Tidsplan och ikraftträdande innebär att de nya reglerna först börjar gälla hösten efter 2027, vilket ger lärosäten och sökande tid att förbereda sig.

Högskolor och utbildningsanordnare får administrativa bördor: att genomföra registerkontroller, hantera avskiljandeärenden, se till att regler följs korrekt etc.